

Rapport från kvalitetsdialoger vid humanistisk fakultet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2019

Bakgrund

Rektor beslutade om ett reviderat kvalitetssäkringssystem i februari 2019 (FS 1.1-1324-18). I detta system finns nio aktiviteter, där aktivitet 5, Säkring av nationella examensmål, och aktivitet 6, Verksamhetsberättelse och verksamhetsplan för utbildning, är grunden för denna rapport. Handläggningsordningar för aktiviteterna har beslutats av fakultetsnämnden (FS 1.1-1409-19/1.1-1410-19) och mallar för genomförande har arbetats fram av utbildningsstrategiska kommittén. Fakultetsnämnden har beslutat att både utbildningsprogram på kandidat- och avancerad nivå och huvudområden med fristående kurser som leder till kandidat-, magister- eller masterexamen och som inte är huvudämne i en programutbildning ska lämna in underlag för de båda aktiviteterna. Detta för att majoriteten av fakultetens utbildningar ska kunna dra nytta av kvalitetssystemet.

Genomförande

Den 20 december 2019 skulle aktuella programutbildningar och huvudområden med fristående kurser som leder till examen på grundnivå eller avancerad nivå lämna in underlag till utbildningsledaren. Några utbildningar kom att lämna in i början av 2020, huvudsakligen på grund av omorganisationer och byte av funktioner inom institution eller utbildning. Det var första gången som många utbildningar skrev verksamhetsberättelse och verksamhetsplan och institutionerna hade inte hunnit planera in arbetet i bemanningar för 2019. Båda faktorerna medförde viss osäkerhet inför processen och ett oväntat merarbete för en del nyckelpersoner. Sammantaget kom det in 42 verksamhetsberättelser och verksamhetsplaner, samt något färre matriser över nationella examensmål.

I februari 2020 hölls dialoger med alla utbildningar som lämnat in underlag. För utbildningar med en examen avsattes 30 minuter och för utbildningar med examen på både kandidatnivå och avancerad nivå avsattes 45 minuter. Totalt hölls 33 dialoger (Bilaga: schema över dialoger). Dialogerna leddes av prodekan Torkel Molin. Vilka som medverkade varierade, men den person som skrivit verksamhetsberättelse och verksamhetsplan var alltid med. Funktionerna hos de medverkande kunde vara programansvarig, ämneskoordinator, biträdande studierektor eller en huvudlärare för huvudområdet. Studierektorerna från Idé- och samhällsstudier och Språkstudier medverkade i de flesta dialoger som rörde institutionernas utbildningar. Utbildningsledaren skrev minnesanteckningar under dialogerna vilka utgör grunden för denna rapport.

I dialogerna ställdes liknande frågor. Inledningsvis fick alla berätta om hur kvalitetsarbetet ser ut i den utbildning de ansvarar för. Därefter berördes processer kring kursutvärderingar, perspektiven hållbar utveckling, internationalisering, forskningsanknytning och samverkan med omgivande samhället i alla dialoger. Likaledes gavs alla möjlighet att ge synpunkter på aktiviteterna 5 och 6, samt den genomförda dialogen. Utifrån det underlag som lämnats in ställdes också mer riktade frågor av prodekan. Även resultat från nybörjarenkäten som genomfördes höstterminen 2019 lämnades av utbildningsledaren till de som berördes.

UMEÅ UNIVERSITET

Dnr FS 1.6.2-600-20

Analys

Kvalitetsarbetet: För programutbildningar är det enklare att garantera att studenterna når examensmålen efter genomgången program än för fristående kurser som leder fram till en examen. Här finns också fler fora att diskutera kvalitet med studentrepresentanter i programråd och programföreningar. För huvudområden med fristående kurser som leder till examen försöker man inom befintligt kursutbud också täcka examensmålen, men om en student läser en eller flera kurser inom huvudområdet vid andra lärosäten finns risk för att de nationella målen inte nås. Det är vanligare inom utbildningar med nätkurser att studenter hoppar från lärosäte till lärosäte.

Kursutvärdering: Kursvärderingar görs regelbundet på majoriteten av fakultetens utbildningar. Kursutvärderingarna har, delvis på grund av låg svarsfrekvens på kursvärderingar eller för litet antal studenter på kursen, inte genomförts lika systematiskt. Sammanställningar görs i de flesta fall, men analys och återrapportering (exempelvis i form av publicering på lärplattform och/eller via webb) har ibland uteblivit. De flesta programutbildningar och huvudområden informerade i dialogerna om att andra typer av värderingar görs kontinuerligt, exempelvis modulutvärderingar, klassrumsdialoger med minnesanteckningar, chattdiskussioner på nätet. Fördelen med detta är att förändring och utveckling kan genomföras snabbt. Om de alternativa värderingsformerna är tillräckligt många och bra kan det få som konsekvens att studenterna inte ser nyttan av att fylla i en kursvärdering. Därför bör man kunna se till att även använda de alternativa värderingarna som underlag till kursutvärderingen.

Hållbar utveckling: Generellt så känner alla utbildningar att de utbildar studenterna för framtida utmaningar, ett föränderligt arbetsliv och att man når en eller flera hållbarhetsmål definierade i Agenda 2030. Däremot är det ett fåtal utbildningar som synliggjort detta i information om utbildningen och i kurs- eller utbildningsplaner. I undervisning och examination kan det vara tydligare, eftersom texter, exempel och annan empiri kan ha sin utgångspunkt i teman som berör hållbarhetsmål. En osäkerhet kring hur man ska lyfta fram detta uttrycks av flera representanter för fakultetens utbildningar och rädsla för att begreppen inom hållbarhet ska bli urvattnade har också uttryckts. Ett fakultetsgemensamt stöd efterfrågades i majoriteten av dialogerna.

Samverkan med omgivande samhälle: För programutbildningar är arbetslivskontakter och andra typer av samarbeten med det omgivande samhället en integrerad del av utbildningen. De flesta program erbjuder praktikmöjligheter, studiebesök och gästföreläsare från den närmaste branschen. Utbildningsprogrammen försöker förnya och bredda branschnätverk, är intresserade av att upprätta tydligare alumnkontakter och att hitta nya former för studentcentrerade samarbeten i form av examinationer. För huvudområden med fristående kurser, som också ges på nätet, är det inte lika självklart att ha en tydlig extern part att samverka med. Under dialogerna lyftes möjliga kontakter upp i form av myndigheter, organisationer, föreningsliv och nätverk. Det finns inom fakulteten goda exempel att inspireras av. Under temat togs också frågan om alumner upp, eftersom de kan vara en väg till samverkan. Några utbildningar har väl utarbetade kontakter med tidigare studenter, men hur man använder sig av kontakterna varierar. De kan komma som gästföreläsare, vara kontakter för praktik eller examensarbeten, och sitta i programråd eller branschråd.

Internationalisering: På alla institutioner finns internationella kontaktpersoner och det finns ett antal fakultetsgemensamma avtal, förutom en mängd avtal som institutioner/huvudområden ansvarar för. Intresset för att göra utbytesstudier ökar, nybörjarenkäten visar ett intresse på 28,3%, samtidigt som erfarenheterna visar att flesta studenter inte kommer iväg. Fakulteten har

UMEÅ UNIVERSITET

Dnr FS 1.6.2-600-20

fler inresande studenter än utresande, mycket tack vare Institutionen för språkstudier. Nästan alla programutbildningar på kandidatnivå har en termin/del av termin öppen för utlandsstudier. Institutionerna ger kurser för inresande och det finns program med moduler öppna för inresande, och det senare möjliggör internationalisering på hemmaplan. För huvudområden med fristående kurser är det både enklare och svårare med internationalisering. För studenterna är det relativt lätt att kunna räkna in en termin i en examen, men det kan vara svårare med tillgodoräknande för behörighet till vidare studier. Utbildningarna finner det också svårare att erbjuda motsvarande resurser för studenter som läser nätkurser. Samtidigt finns det nätkurser där studenter med internationell bakgrund eller erfarenhet används som stöd i kurserna på olika sätt – en form av internationalisering på hemmaplan. Under dialogerna diskuterades möjligheterna att skapa virtuella utbyten, exempelvis under en modul, som ett sätt att erbjuda alla studenter internationalisering på hemmaplan. Det finns nationella exempel på detta som fungerar väl och det har gjorts av Medie- och kommunikationsvetenskap på försök för något år sedan.

Forskningsanknytning: Det finns lite olika strategier uttalade kring forskningsanknytning i utbildning på fakulteten. Förutom att hänvisa till den kurslitteratur som används och hur många som är disputerade och/eller aktiva forskare som lärare, så finns även andra alternativ: att synliggöra när man i undervisning använder egen forskning, att kontinuerligt lyfta kritiska perspektiv eller synliggöra vetenskapliga metoder, att tidigt träna studenter i vetenskapliga förhållningssätt i examinationsuppgifter, att låta studenter på avancerad nivå vara del av högre seminarier, disputationer och liknande, och att bjuda in studenter till gästföreläsningar. Under dialogerna diskuterades hur internet skulle kunna erbjuda förstärkning för forskningsanknytningen i utbildning via exempelvis virtuella gästföreläsningar för studenter på grundnivå och avancerad nivå, eller i form av virtuell handledning.

Studentinflytande och studentcentrerat lärande: Förutom modul-, kurs- och programutvärderingar hänvisar de flesta utbildningar till programråd, programföreningar och liknande för hur studenterna kan få inflytande över utbildningen de går. Några diskuterar pedagogiska frågor kring studentcentrerat lärande, där program på Kultur- och medievetenskaper i sin skrivning fokuserade på problematiken kring grupparbeten och gruppredovisningar. För kommande år ska fakulteten skriva i instruktionerna att en beskrivning av utbildningarnas pedagogik kan beskrivas och problematiseras under denna punkt.

Kvalitetsprocessen: Eftersom det var första gången för denna form av kvalitetsprocess med, nationella examensmål, verksamhetsplan/verksamhetsberättelse och efterföljande dialog, var många utbildningar initialt lite undrande eller rent ut skeptiska inför processen. Förhoppningen är att nästa år kommer processen att flyta bättre och arbetet ges mer tid i bemanning för att möjliggöra djupare analyser, vilket bör resultera i att dialogerna också kan bli mer kvalitetsdrivande. En förändring till nästa omgång är att fakultetsledningen ska se över vilka statistikuppgifter man önskar få in och till vilket syfte. Den som nu skulle skickas in fungerar bäst för kandidatprogram med årliga intag. En annan planerad förändring är att låta utbildningarna själva formulera frågor eller teman som de önskar ta upp vid sidan av de för kvalitetssystemet givna.

UMEÅ UNIVERSITET

Dnr FS 1.6.2-600-20

Resultat

Utifrån dialogerna har ett antal resultat och önskade åtgärder identifierats förutom de som redan omnämnts i analysen:

- En utmaning för många utbildningar har varit läraryrket inom svårrekryterade områden och man ser på flera håll utmaningar med väntade pensionsavgångar. Det är dock någonting som man arbetar strategiskt med på institutionerna och löser med hjälp av myndighetskapital där det är aktuellt.
- Konsthögskolan har ett behov av ansökningsportal som kan ta emot arbetsprover. Nu använder de en annan konsthögskolas system, men saknar såväl insyn som möjlighet att utveckla detsamma. Liknande behov borde finnas på övriga utbildningar på Konstnärlig campus och hos Estetiska ämnen. Fakultetsledningen ska utreda frågan vidare.
- Avancerad nivå ligger på is i ett antal ämnen, framför allt i olika språkämnen. Kursutbudet finns men det är för få som vill läsa. Därför har Språkstudier ändrat kursutbudet för att öka volymerna genom samläsning i kurser med gemensamma tematiska moduler och fördjupande moduler i respektive språk. Flera institutioner ser också över informationen om kurser/program på avancerad nivå eftersom det framkommit att många studenter inte har kunskap om hur man tar en magister- eller masterexamen.
- Ett program på avancerad nivå, Skandinavistikprogrammet, planeras revideras och har därför inte något planerat intag kommande år. Delvis på grund av den kollegiala externa granskning som genomfördes 2019, delvis på grund av personalomställning och låga sökta. Programansvariga tänker sig en utveckling av programmet så att det blir en tydligare utveckling till avancerad nivå från grundkurserna i svenska/nordiska språk än vad som är fallet idag när utbildningen har riktat in sig på internationella sökanden.
- En fakultetsgemensam temadag om hållbar utveckling ska arrangeras under höstterminen 2020 med inbjudna gäster och tid för workshop kring hur man kan synliggöra aktuella hållbarhetsmål i fakultetens olika utbildningar på tydligt och informativt sätt för studenter och andra intressenter.
- En fakultetsgemensam mall för kursutvärderingar har tagits fram och finns tillgänglig för vårterminens kurser sedan mars 2020